

 सत्यं शिवं सुन्दरम्	THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA BARODASANSKRIT MAHAVIDYALAYA ADDRESS- VIKRAMBAUG BUNGLOW, PRATAPGUNJ VADODARA-390002		ACADEMIC YEAR 2025-2026	
YEAR S.Y.SHASTRI SEMESTER-III	: MAJOR-05 PAPER CODE: PAPER NAME: Vaiyakarana-siddhanta-kaumudi-V (Halantadiprakaranam)		CREDIT	04
			HOURS	60
OBJECTIVES	1: पाठ्यक्रमस्य कृते मौलिकाधारनिर्माणम् । 2: प्रदत्तविषयस्य आवश्यकता तथा उपयोगिताज्ञानम् । 3: हलन्तशब्दानां तथा स्त्रीलिङ्गशब्दानां ज्ञप्तिं निष्पत्तिं च । 4: अव्ययानाम् अर्थज्ञानं प्रायोगिकपक्षज्ञानम् । 5: कृत्रिमाकृत्रिमानाम् अव्ययानां भेदज्ञानम् । 6: पठितप्रकरणस्य प्रयोगिकपक्षज्ञानम् । 7: संस्कृतभाषायाः श्रवण-लेखन-पठनकौशल्यवर्धनम् ।			
COURSE CONTENT/SYLLABUS				
UNIT	TITLE			HOURS
1	हलन्तपुल्लिङ्गप्रकरणम् । संस्कृतवाक्यरचनायां हलन्तपुल्लिङ्गशब्दानां प्रयोगविधिः । शास्त्रेषु हलन्तपुल्लिङ्गशब्दानां प्रयोगविधिः ।			15
2	हलन्तस्त्रीलिङ्गप्रकरणम् । हलन्तनपुंसकलिङ्गप्रकरणम् । संस्कृतवाक्यरचनायां हलन्तस्त्रीलिङ्गशब्दानां प्रयोगविधिः। शास्त्रेषु हलन्तनपुंसकलिङ्गशब्दानां प्रयोगविधिः ।			15
3	अव्ययप्रकरणम् । स्त्रीलिङ्गप्रकरणम् । संस्कृतवाक्यरचनायाम् अव्ययानां स्त्रीलिङ्गशब्दानां च प्रयोगविधिः। शास्त्रेषु अव्ययानां स्त्रीलिङ्गशब्दानां च प्रयोगज्ञानम् ।			15
4	प्रायोगिकविधिः स्वाभाविकहलन्ताः पुल्लिङ्गशब्दाः स्त्रीलिङ्गशब्दाः च । क्विवन्ताःशब्दाः कृत्रिमाकृत्रिमानि अव्ययानि, कृत्रिमानि (सूत्रबलेन कृतानि)			15
REFERENCES:				
PRESCRIBED TEXTS: वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, (मूलमात्रम्) भट्टोजिदीक्षितः ।				
OTHER SOURCES:				
1.वैयाकरणसिद्धान्तकौमुद्याः बालमनोरमा एवं तत्त्वबोधिनीटीका, भाग – 1 2.वैयाकरणसिद्धान्तकौमुद्याः ‘श्रीधरमुखोल्लासिनी’ हिन्दीटीका, गोविंदाचार्यः ।				

 सत्यं शिवं सुन्दरम्		THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA BARODASANSKRIT MAHAVIDYALAYA ADDRESS- VIKRAMBAUG BUNGLOW, PRATAPGUNJ VADODARA-390002		ACADEMIC YEAR 2025-2026	
YEAR F.Y.SHASTRI SEMESTER-III		MAJOR-06 PAPER CODE: PAPER NAME: Vaiyakarana-siddhanta-kaumudi-VI (Samasaprakaranam-I)		CREDIT	04
				HOURS	60
OBJECTIVES		1: पाठ्यक्रमस्य कृते मौलिकाधारनिर्माणम् । 2: संस्कृते समासविषयस्य आवश्यकता तथा उपयोगिता । 3: अव्ययभाव-तत्पुरुष-बहुव्रीहिसमासस्य तथा तद्धेदानां जसिनिष्पत्तिज्ञानम् । 4: शास्त्रेषु अन्यसामासिकशब्दानां ज्ञानम् । 5: अधीतसमासशब्दद्वारा अन्यसामासिकशब्दानां निर्माणज्ञानम् । 6: पठितप्रकरणस्य प्रयोगिकपक्षज्ञानम् । 7: संस्कृतभाषायाः श्रवण-लेखन-पठनकौशल्यवर्धनम् ।			
COURSE CONTENT/SYLLABUS					
UNIT	TITLE				HOURS
1	अव्ययीभावसमासः । संस्कृतस्य गद्य-पद्यरचनायां सामासिकशब्दानां प्रयोगविधिज्ञानम् । अन्यभाषिकशब्दद्वारा सामासिकशब्दनिर्माणम् ।				15
2	तत्पुरुषसमासः । विभक्तितत्पुरुषः, नञ्-तत्पुरुषः, कर्मधारयः, द्विगुः, अंशिततत्पुरुष इत्यादिभेदाः । संस्कृतस्य गद्य-पद्यरचनायां सामासिकशब्दानां प्रयोगविधिज्ञानम् । अन्यभाषिकशब्दद्वारा संस्कृते सामासिकशब्दनिर्माणम् ।				15
3	बहुव्रीहिसमासः । विभक्तिबहुव्रीहिः, उपनोपमेय-बहुव्रीहिः, व्यधिकरणबहुव्रीहिः, इत्यादिभेदाः । संस्कृतस्य गद्य-पद्यरचनायां सामासिकशब्दानां प्रयोगविधिज्ञानम् । अन्यभाषिकशब्दद्वारा संस्कृते सामासिकशब्दनिर्माणम् ।				15
4	प्रायोगिकविधिः । भाषाव्यवहारे सामासिकशब्दानाम् उपयोगविधिः ।				15
REFERENCES:					
PRESCRIBED TEXTS: वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, (मूलमात्रम्) भट्टोजिदीक्षितः ।					
OTHER SOURCES:					
1. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुद्याः बालमनोरमा एवं तत्त्वबोधिनीटीका, भाग – II 2. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुद्याः ‘श्रीधरमुखोल्लासिनी’ हिन्दीटीका, गोविंदाचार्यः ।					

 THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA BARODASANSKRIT MAHAVIDYALAYA ADDRESS- VIKRAMBAUG BUNGLOW, PRATAPGUNJ VADODARA-390002 सत्यं शिवं सुन्दरम्	THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA BARODASANSKRIT MAHAVIDYALAYA ADDRESS- VIKRAMBAUG BUNGLOW, PRATAPGUNJ VADODARA-390002		ACADEMIC YEAR 2025-2026	
YEAR S.Y.SHASTRI SEMESTER-III	MAJOR- 07 PAPER CODE: PAPER NAME: Vaiyakarana-Siddhanta-kaumudi-VII (Tigantaprakaranam-I)	CREDIT	04	
		HOURS	60	
OBJECTIVES		1: छात्रः पाठ्यक्रमस्य कृते मौलिकाधारनिर्माणम् । 2: संस्कृते क्रियापदस्य आवश्यकता तथा उपयोगिताज्ञानम् । 3: पाठ्यक्रमे निर्धारितगणीयधातोः दशषुलकारेषु लकारेषु ज्ञप्तिं निष्पत्तिं च । 4: व्याकरणशास्त्रे अन्यशास्त्रे च प्रतिपादित-क्रियास्वरूपज्ञानम् । 5: प्रदत्तधातुद्वारा तत्सदृशधातूनां रूपसिद्धिः । 6: पठितप्रकरणस्य प्रयोगिकपक्षज्ञानम् । 7: संस्कृतभाषायाः श्रवण-लेखन- पठनकौशल्यवर्धनम् ।		
COURSE CONTENT/SYLLABUS				
UNIT	TITLE		HOURS	
1	विभिन्न-शास्त्रेषु क्रियास्वरूपम् । कर्तृ-कर्म-भाववाच्यस्य सामान्यपरिचयः । धातु-उपसर्गसम्बन्धः तत्सन्नियोगे च अर्थपरिवर्तनम् । भ्वादिप्रकरणम्-I संस्कृतसाहित्ये वाग्व्यवहारे च पठितधातूनां प्रयोगविधिः ।		15	
2	भ्वादिप्रकरणम्-II , अदादिप्रकरणम् , जुहोत्यादिप्रकरणम् । संस्कृतसाहित्ये वाग्व्यवहारे च पठितधातूनां प्रयोगविधिः ।		15	
3	दिवादिप्रकरणम् । स्वादिप्रकरणम् संस्कृतसाहित्ये वाग्व्यवहारे च पठितधातूनां प्रयोगविधिः ।		15	
4	प्रायोगिकविधिः । पठितधातुद्वारा अपठितधातूनां निष्पत्तिः व्यवहारे प्रयोगविधिः ।		15	
REFERENCES:				
PREScribed TEXTS: वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, (मूलमात्रम्) भट्टोजिदीक्षितः ।				
OTHER SOURCES:				
1.वैयाकरणसिद्धान्तकौमुद्याः बालमनोरमा एवं तत्त्वबोधिनीटीका । 2.वैयाकरणसिद्धान्तकौमुद्याः ‘श्रीधरमुखोल्लासिनी’ हिन्दीटीका, गोविंदाचार्यः ।				

 सत्यं शिवं सुन्दरम्	THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA BARODASANSKRIT MAHAVIDYALAYA ADDRESS- VIKRAMBAUG BUNGLOW, PRATAPGUNJ VADODARA-390002		ACADEMIC YEAR 2025-2026	
YEAR S.Y.SHASTRI	MAJOR- 08 PAPER CODE:	PAPER NAME: Vaiyakarana-Siddhanta-kaumudi-VIII (Parishishtabhagah)	CREDIT	04
SEMESTER-III			HOURS	60
OBJECTIVES	1: छात्रः पाठ्यक्रमस्य कृते मौलिकाधारनिर्माणं करिष्यते । 2: संस्कृते धातुपाठस्य आवश्यकता तथा उपयोगिताज्ञानम् । 3: गणपाठस्य परिचयं करिष्यति । 4: पाणिनीयशिक्षाद्वारा उच्चारणशिक्षां ज्ञास्यति । 5 :सेट्-अनिट्-वेट्-धातुव्यवस्थाज्ञानम् । 6: पठितप्रकरणस्य प्रयोगिकपक्षज्ञानं करिष्यति । 7: संस्कृतभाषायाः श्रवण-लेखन-पठनकौशल्यं प्राप्स्यति ।			
COURSE CONTENT/SYLLABUS				
UNIT	TITLE		HOURS	
1	लिङ्गानुशासनप्रकरणम् (विभिन्नप्रत्ययान्तशब्दद्वारा शब्दानां लिङ्गनिर्णयः)		15	
2	धातुपाठपरिचयः । सेट्-अनिट्-वेट्-धातुव्यवस्था ।		15	
3	गणपाठपरिचयः ।		15	
4	पानिनीयशिक्षापरिचयः ।		15	
REFERENCES:				
PRESCRIBED TEXTS: वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, (मूलमात्रम्) भट्टोजिदीक्षितः ।				
OTHER SOURCES: 1.वैयाकरणसिद्धान्तकौमुद्याः बालमनोरमा एवं तत्त्वबोधिनीटीका । 2.वैयाकरणसिद्धान्तकौमुद्याः ‘श्रीधरमुखोल्लासिनी’ हिन्दीटीका, गोविंदाचार्यः ।				

 सत्यं शिवं सुन्दरम्	THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA BARODASANSKRIT MAHAVIDYALAYA ADDRESS- VIKRAMBAUG BUNGLOW, PRATAPGUNJ VADODARA-390002		ACADEMIC YEAR 2025-2026	
YEAR S.Y.SHASTRI SEMESTER-III	MAJOR- 09 PAPER CODE: PAPER NAME: Vaiyakarana-siddhanta-kaumudi-VI (Samasaprakaranam-II)		CREDIT	04
			HOURS	60
OBJECTIVES	1: छात्रः पाठ्यक्रमस्य कृते मौलिकाधारनिर्माणं करिष्यते । 2: संस्कृते समासविषयस्य आवश्यकता तथा उपयोगिताज्ञापनम् । 3: द्वन्द्वसमासस्य समासान्तप्रत्ययानां च जप्तिं निष्पत्तिं च करिष्यति । 4: शास्त्रेषु अन्यसामासिकशब्दानां ज्ञानं करिष्यति । 5: अधीतसमासशब्दद्वारा अन्यसामासिकशब्दानां निर्माणज्ञानं करिष्यति । 6: पठितप्रकरणस्य प्रयोगिकपक्षज्ञानं करिष्यति । 7: संस्कृतभाषायाः श्रवण-लेखन-पठनकौशल्यं प्राप्स्यति ।			
COURSE CONTENT/SYLLABUS				
UNIT	TITLE			HOURS
1	द्वन्द्वसमासः । संस्कृतस्य गद्य-पद्यरचनायां सामासिकशब्दानां प्रयोगविधिज्ञानम् । अन्यभाषिकशब्दद्वारा सामासिकशब्दनिर्माणम् ।			15
2	एकशेषप्रकरणम् । संस्कृतस्य गद्य-पद्यरचनायां सामासिकशब्दानां प्रयोगविधिज्ञानम् । अन्यभाषिकशब्दद्वारा संस्कृते सामासिकशब्दनिर्माणम् ।			15
3	सर्वसमासान्तप्रकरणम् । संस्कृतस्य गद्य-पद्यरचनायां सामासिकशब्दानां प्रयोगविधिज्ञानम् । अन्यभाषिकशब्दद्वारा संस्कृते सामासिकशब्दनिर्माणम् ।			15
4	प्रायोगिकविधिः । भाषाव्यवहारे सामासिकशब्दानाम् उपयोगविधिः ।			15
REFERENCES:				
PRESCRIBED TEXTS: वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, (मूलमात्रम्) भट्टोजिदीक्षितः ।				
OTHER SOURCES:				
1.वैयाकरणसिद्धान्तकौमुद्याः बालमनोरमा एवं तत्त्वबोधिनीटीका । 2.वैयाकरणसिद्धान्तकौमुद्याः ‘श्रीधरमुखोल्लासिनी’ हिन्दीटीका, गोविंदाचार्यः ।				

 THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA BARODASANSKRIT MAHAVIDYALAYA ADDRESS- VIKRAMBAUG BUNGLOW, PRATAPGUNJ VADODARA-390002 सत्यं शिवं सुन्दरम्	THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA BARODASANSKRIT MAHAVIDYALAYA ADDRESS- VIKRAMBAUG BUNGLOW, PRATAPGUNJ VADODARA-390002		ACADEMIC YEAR 2025-2026	
YEAR S.Y.SHASTRI SEMESTER-III	MAJOR- 10 PAPER CODE: PAPER NAME: Vaiyakarana-Siddhanta-kaumudi-X (Tigantaprakaranam-II)		CREDIT	04
			HOURS	60
OBJECTIVES	1: छात्रः पाठ्यक्रमस्य कृते मौलिकाधारनिर्माणं करिष्यते । 2: संस्कृते क्रियापदस्य आवश्यकता तथा उपयोगिताज्ञानम् । 3: पाठ्यक्रमे निर्धारितगणीयधातोः दशषु लकारेषु लकारेषु जप्तिं निष्पत्तिं च करिष्यति । 4: व्याकरणशास्त्रे अन्यशास्त्रे च प्रतिपादित-क्रियास्वरूपं ज्ञास्यति । 5: प्रदत्तधातुद्वारा तत्सदृशधातूनां रूपसिद्धं शिक्षयति । 6: पठितप्रकरणस्य प्रयोगिकपक्षज्ञानं करिष्यति । 7: संस्कृतभाषायाः श्रवण-लेखन-पठनकौशल्यं प्राप्स्यति ।			
COURSE CONTENT/SYLLABUS				
UNIT	TITLE			HOURS
1	तुदादिप्रकरणम् । संस्कृतसाहित्ये वाग्व्यवहारे च पठितधातूनां प्रयोगविधिः ।			15
2	रुधादिप्रकरणम् । तनादिप्रकरणम् । संस्कृतसाहित्ये वाग्व्यवहारे च पठितधातूनां प्रयोगविधिः ।			15
3	चुरादिप्रकरणम् । णिच्-प्रकरणम्- । संस्कृतसाहित्ये वाग्व्यवहारे च पठितधातूनां प्रयोगविधिः ।			15
4	णिच्-प्रकरणम्-II संस्कृतसाहित्ये वाग्व्यवहारे च पठितधातूनां प्रयोगविधिः ।			15
REFERENCES:				
PRESCRIBED TEXTS: वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, (मूलमात्रम्) भट्टोजिदीक्षितः ।				
OTHER SOURCES:				
1.वैयाकरणसिद्धान्तकौमुद्याः बालमनोरमा एवं तत्त्वबोधिनीटीका । 2.वैयाकरणसिद्धान्तकौमुद्याः 'श्रीधरमुखोल्लासिनी' हिन्दीटीका, गोविंदाचार्यः ।				